

ÅRSTIDS BREVET

STEINER
BARNE
HAGENE

pedagogikk i de første 7 år

I NORGE

VÅR 2013

Tidligere publisert i Balder

Neste deadline: 1. mai 2013.

Omslagsbilde: <http://eventyrbarna.wordpress.com>

Årstidsbrevet

Utkommer med fire nummer hvert år og utgis av Steinerbarnehageforbundet i Norge,
e-mail: forbundet@steinerbarnehagene.no
Sekretær: Grete Gulbrandsen,
telefon: 957 23 918 (mandag).

Steinerbarnehageforbundet er medlem av det internasjonale steinerbarnehageforbundet, IASWECE, www.iaswece.org

Redaktør:

Mette Johannessen,
tel.: 612 78 246 / 988 36 108

Redaksjonsråd:

Styret i Steinerbarnehageforbundet i Norge.

Årstidsbrevet henvender seg fortrinnsvis til forbundets medlemmer og er en felles arena for å drøfte faglige spørsmål. Tidsskriftet er også tenkt for alle med interesse for Steinerpedagogikk og barns oppvekstvilkår generelt.

Årstidsbrevet baserer seg på bidrag som inneholder:

- * egne erfaringer, observasjoner og undersøkelser, samt forskning;
- * praktiske gjøremål og pedagogiske innspill;
- * innlegg angående litteratur og kildematerialer;
- * tilbakemeldinger og spørsmål.

www.steinerbarnehagene.no

Innhold

4	Dikt	18	Eventyret om de fire små dvergene
<i>Susan Perrow</i>
5	Fra redaksjonen	20	Bruk av mental antivirus
<i>Rune Holmedal</i>
6	Nytt fra styret	23	Utenfor barnehageporten
<i>Margrete Wiig</i>
8	Tilknytning og omsorg
<i>Björg Lobben Rød</i>	24	Annonser
11	Årstidsbord (del 2)
<i>Isolde Hofstad</i>	30	Kalender
16	Et trøste- og bæreyrke
<i>Trude Annette Brendeland</i>		

Bidrag til neste nummer
sendes til redaksjonen senest:
1. februar, 1. mai,
1. september, 1 november.

Adresse:
Mette Johannessen,
Thorstadvegen 6,
2609 Lillehammer.

aarstidsbrevet@hotmail.com

Telefon: 61278246/98836108

Abonnement:
Årsabonnement koster kr. 200.-.
Abonnementet løper til oppsigelse
foreligger.

Medlemskap i Steinerbarne-hageforbundet
inkluderer et abonnement.

Stillingsannonser
for medlemsbarnehagene er gratis.
For andre annonser:
kontakt redaksjonen.

www.iaswece.org

Tung tids tale

Det heiter ikkje eg: - no lenger.
Heretter heiter det: vi.
Eig du lykka så er ho ikkje lenger
berre di.
Alt det som bror din kan ta imot
av lykka di, må du gi.

Alt du kan løfte av børa til bror din,
må du ta på deg.
Det er mange ikring deg som frys,
ver du eit bål, strål varme ifrå deg!

Hender finn hender, herd stør herd,
barm står varmt imot barm.
Det hjelper da litt, nokre få forfrosne,
at du er varm.

*Haldis Moren Vesaas
fra Tung tids tale, 1945 Aschehaug*

Steinerbarnehagene i Norge

Kjære Årstidsbrevlesere,

Året har snudd og lyset dueler lengere for hver dag nå. På årstidsbordet ser Kong Vinter blekere ut i selskap med muntre fastelavensris. Han vet han skal tvinges i kne.

Men ennå er det snø og kulde som gjelder, i hvert fall her i Lillehammer, og barn som bolttrer seg i et landskap i stadig forandring.

Det er gjennom et mangfold av innfallsvinkler at vi kan øke forståelsen av barn i første squårperiode. Bidrag som Årstidsbrevet får, tar bare for seg et lite knippe av disse. Innfallsvinkelen som Trude Anette Brendeland har i artikkelen om vårt "trøste- og bærepne" (side16), belyser gråt forstått som språk.

Å forstå det barna uttrykker gjennom sine forskjellige ordløse og kroppslige uttrykk er et oppdrag vi har fått - vi som arbeider med førskolebarnet. Og på mange måter har dette oppdraget blitt mye viktigere etterhvert som ettåringene har erobret barnehagefeltet.

I steinerbarnehagene har vi alltid forfektet at det er det som gjøres og ikke det som sies, som har den dypeste virkningen. Står vi kanskje derfor også bedre rustet når det gjelder å forstå og lese de minste barna, de som er uten språk?

Nå stimler og steuner snart hele steinerbarnehagenorge mot Trøndelag til årets barnehagesteune, for å møtes, samtale, for å feire hverandre og for å skaffe mere innsikt og økt forståelse.

Det er en unik tradisjon vi har, som de i Sverige nå også har tatt over, det at en barnehage - eller flere - er vertskap for det årlige steunet. Det fordrer stor innsatsvilje og samarbeid i den enkelte barnehage for å få alle biter på plass.

Det norske barnehagesteunet er også unikt fordi vi er så mange som deltar - vi er flere hundre medarbeidere som steuner sammen.

Dette er noe helt annet enn å reise på profesjonelt arrangerte konferanser, for på barnehagesteunet vårt åpnes dørene og vi kommer hjem til hverandre.

Det er dette vi gleder oss til!

Takk for alle gode bidrag til vårutgaven av Årstidsbrevet.

*For redaksjonen,
ved Mette Johannessen.*

Nytt fra styret

I styret har vi som studium ”Underveis til Frihet” om Rudolf Steiners etiske individualisme. Vi har tatt utgangspunkt i en artikkel som Karl Martin Dietz har skrevet i Libra. Det brakte oss videre i en samtale rundt kartlegging av barn som ofte gjør at man ikke får tak i det vesentlige. Naturen fristiller, samfunnet utfordrer, mennesket selv må ha initiativkrefter for å komme videre. Hvordan utvikles det? Gjennom leken og erfaringene og troen på menneskets egen utviklingsvei. Hvordan kan dagens barn få muligheten til å utvikle friheten? Den individuelle friheten og det individuelle initiativ. Vi må lære å lese det usynlige i det andre mennesket. Frihet for den ene kan bli ufrihet for den andre. Hva er frihet for et barn? Det er mange spørsmål rundt frihet og mange svar. Det er interessant og viktig å fordype seg i.

Et annet tema vi tok opp er deltagelse i regionsmøtene.

Styret kan delta i regionsmøter der det er ønskelig. Webforum er et annet møtested som kan bli levende gjennom at vi bruker det. Det er et fint forum å hente og dele kunnskap i.

Vi er også med å forberede det Nordiske stevne i Järna i 2014 sammen med Sverige, Danmark, Finland og Island. Det vil omhandle temaet kjerneverdier i barndommen, og hva som gir en helsebringende fremtid Godi Keller vil være en av hovedforedragsholderne våre.

Ellers er det nok av utfordringer fra politisk hold. Både hvordan bemanning skal se ut i ”Fremtidens barnehage”, les om opprop på neste side og interessant lesing om rammefinansieringens utfordringer.

Beste hilsen

Björg Lobben Røed
styreleder

Forbundets styre:

Grete Gulbrandsen (forbundet@steinerbarnehage.no) er sekretær i 30 % stilling. Hennes engasjement varer til 2014. Grete arbeidet som førskolelærer fra 1973 i privat og offentlige virksomheter. Har vært 10 år i Steinerskolen som klasselærer, men ville tilbake til Steinerbarnehage. Hun er styrer på Linden Steinerbarnehage.

Björg Lobben Røed (aurora@steinerbarnehage.no) er styreleder og arbeider opp mot steinerskoleforbundet, PBL og har 30 % stilling. Hun er innvalgt til 2015.

Björg har arbeidet med steinerpedagogikk i over 25 år, både i barnehage og skole. Hun er styrer i Aurora Steinerbarnehage på Nesodden som hun startet 1990.

Mette Johannessen (mette.johannessen@steinerskolen.no) har 10 % stilling som IASWECE-representant og 20 % for å redigere og distribuere Årstidsbrevet. Hun er innvalgt i styret til 2017.

Hun har arbeidet med steinerbarnehagepedagogikk i mer enn 20 år, både i Sverige og Norge. Siden 1997 har hun vært 1.klassepedagog ved Lillehammer Steinerskolen.

Gro Løkken (solstreif@steinerbarnehage.no) fra Drammen er innvalgt til 2016.

Hun har i en årrekke arbeidet med helsepedagogikk i Sverige. Hun er nå styrer ved Solstreif Steinerbarnehage i Drammen.

Opprop

I kjølvannet av Stortingsmeldingen "Fremtidens barnehage" som kommer denne våren er dette oppropet gått landet rundt på nett fra foreldre og barnehageansatte og det er fortsatt mulighet til å være med. Da kan man gå inn på PBL sine sider å lese og delta i oppropet

- * Alle ansatte har et minimum grunnkompetanse om barn
- * Minst 50 prosent har treårig pedagogisk utdanning
- * Stramme inn antall dispensasjoner fra kravet om førskolelærerutdanning
- * Lovregulering av maks antall barn per voksen til tre barn under 3 år per voksen og seks barn over tre år per voksen.

«Oppropet for bedre bemanning i barnehagen» startet i fjor vinter og har vokst seg til en makt-faktor på rekordtid.

Norges Kemner- og Kommuneøkonomers Forbund (NKK) har sendt brev til Kunnskapsdepartementet, hvor de kritiserer overgangen fra statlig øremerkede tilskudd til kommunal rammefinansiering.

Norges Kemner- og Kommuneøkonomers Forbund (NKK) har sendt brev til Kunnskapsdepartementet, hvor de kommer med sterk kritikk av overgangen fra statlig øremerkede tilskudd til kommunal rammefinansiering. Forbundet peker på en rekke svakheter med den nye ordningen og mener den er mer krevende enn det forrige systemet. Noe som har resultert i en markant økning i antall henvendelser fra forbundets medlemmer, sammenlignet med den forrige forskriften. Årsaken er at de barnehagefaglig ansatte i kommunen som tidligere hadde oppgaven med tilskuddsberegninger, ikke har tilstrekkelig kompetanse til å gjøre jobben som kreves for å oppfylle forskriften. Det var en allmenn oppfatning at den nye forskriften hadde som intensjon å bidra til en forenkling og gi større forutsigbarhet både for kommunene og de private barnehagene, skriver NKK. Spesielt kritiserer NKK ordningen med at budsjettet skal legges til grunn for å beregne tilskuddet, men at endelig sats ikke er klar før regnskapet foreligger halvannet år etter.

I brevet som er ment som konstruktive innspill for et lettere finansieringssystem, kommer forbundet med totalt 21 innspill til forbedringer. Deriblant forslaget om å gå tilbake til en ordning med statlig styrt tilskudd ved å innføre en nasjonal sats som fastsettes i statsbudsjettet hvert år, basert på KOSTRA-tall.

Aurelia Udo de Haes (sommerfuglen@steinerbarnehage.no) er innvalgt til 2017.

Aurelia er utdannet steinerpedagog fra Steinerhøgskolen i Oslo.

Hun har drevet familiebarnehage i 10 år. I 2006 var hun med å starte Sommerfuglen Steinerbarnehage. Hun er i ledergruppen og er pedagogisk leder for småbarnsgruppen.

Sigbjørn Hegland (sigbjorn.hegland@steinerskolen.no) fra Stavanger er innvalgt til 2013.

Er utdannet på deltidsutdanningen på RSH. Han er pedagogisk leder for 1. klasse på Steinerskolen i Stavanger.

Astrid Helga Sundt (eplekarten@steinerbarnehage.no) fra Bergen er innvalgt som vara til 2013.

Hun tok master på RSH 2007. Har arbeidet mange år i Tryllefløyten og er nå styrer ved Eplekarten Steinerbarnehage, Bergen.

Margrete Wlig (haugtussa@steinerbarnehage.no) fra Ski er innvalgt som vara til 2015.

Hun er utdannet sosiolog og steinerpedagog ved Emerson i England. Har yrkeserfaring fra offentlig administrasjon, presse og informasjonsarbeid. Har arbeidet i Eventyrbrua siden 2002 og som styrer i Haugtussa i Ås siden 2009.

"Tilknytning og omsorg"

notat fra kurset til Sidsel Haug
på Rudolf Steinerhøyskolen
19.11.2012

Sidsel Haug, klinisk pedagog, studieleder, arbeider ved RBUP, regionsenter for barn og unges psykiske helse avd. undervisning. Bred erfaring og kunnskap om barn og tilknytningsproblematikk.

Kompetanseområder: nettverksbygging og tilknytning.

30 år med forskning har vist at trygge barn:

- Opplever mer glede med foreldrene sine
- Føler mindre sinne mot foreldrene
- Kommer bedre overens med venner
- Har sterkere vennskap
- Mestrer å løse vanskeligheter med venner
- Har høyere selvtillit
- Vet at de fleste problemer vil løse seg
- Har tillit til at gode ting vil skje
- Stoler på mennesker de er glade i
- Vet hvordan de skal være snille mot mennesker rundt dem

Tilknytning

Et vedvarende psykologisk bånd til en spesifikk person som barnet søker til når det føler seg sårbart og trenger beskyttelse.

Barnet har en genetisk betinget tendens til å søke nærhet og tilknytning til sine nærmeste omsorgspersoner. Som følge av dette vil barnet alltid søke forbindelse i relasjon til sine nærmeste. *Alle former for forbindelser er bedre enn ingen forbindelse.*

Hvilke tilknytningsmønster det er

mellem barn og foreldre har vist seg å være et av de mest robuste prediktorer for barns utvikling.

Barnets indre arbeidsmodeller:

- Er den voksne:
- Tilgjengelig / utilgjengelig?
- Sensitiv / insensitiv?
- Til å stole på / upålitelig?

Hva kjennetegner de ulike tilknytningsmodellene:

A. Utrygg tilknytning – engstelig / unnvikende

- Foreldrene er følelsesmessig utilgjengelig, viser i liten grad trøst og omsorg
- Barnet har erfart avvisning ved tilknytningsbehov
- Tydelige følelsesuttrykk, særlig negative fører til at forelderen blir enda mer utilgjengelig
- For å håndtere dette og sikre seg forbindelse og optimal nærhet, undertrykker barnet følelser og gir villedende signaler som fokuserer utforskning og aktivitet, fremfor nærhet.
- «Når jeg viser at jeg trenger mamma/pappa tåler hun/han det ikke og det blir verre. Jeg viser ikke behovene, men mestringeren er at jeg greier meg selv.»

B. Trygg tilknytning

- Foreldrene er overveiende forutsigbare i å oppfatte barnets signaler og behov og trøster, hjelper på en god måte.

- Barnet kan ha tillitt til at foreldrene er tilgjengelig som en trygg base og trygg havn.

- Barnet uttrykke følelser og behov åpent og direkte-»den rette linjen»

- Utforsking og nærhet balanseres fleksibelt

- «Jeg kan stole på at mamma/ pappa er der for meg når jeg trenger det»

- 50-60%

C. Utrygg tilknytning - engstelig/ ambivalent

- Forelderen er iblant tilgjengelig, trøstende og hjelpende- iblant ikke.

- Barnet har gjort erfaringer med at foreldres tilgjengelig veksler, uavhengig av dets egne behov og signaler.

- Forelderen strever med å gi støtte til barnets behov for å utforske

- Uforutsigbarheten truende og utrygghetsskapende

- For å håndtere dette, øker barnet tilknytningsbehov- villedende signaler om nærhet, fremfor utforsking.

- «Jeg kan ikke være sikker på at mamma/pappa er der for meg når jeg trenger det, så det er best å ikke gi slipp, men holde fast på kontakten.»

- Maksimerende strategi mht tilknytnings-signaler

- 10-20%

D. Desorganisert tilknytning

- Barnet er stilt overfor en uløselig situasjon

- Barnet er avhengig av omsorgspersonen, samtidig som det er omsorgspersonen som er kilden til frykt og utrygghet

- Omsorgspersonen er kilden til dette

- Skremt

- Skremmende

- Abdisert

- «Jeg trenger deg, men du er så redd eller skremmende så jeg har ingen å vende meg til og jeg vet ikke hva jeg skal gjøre.»

Desorganisert - utviklingsproblemer

- Økte problemer med aggressivitet i skolealder

- Vansker med å roe seg etter stressende opplevelser

- Økt risiko for dissosiative problemer i ungdomsalderen

- Større tilbøyelighet for påvirkning

- Problemer med følelsesregulering

- Lavere refleksiv evne

- Lærevansker

- Lavere selvfølelse

- Mye avvising fra jevnaldrende – sosiale problemer

Kort oppsummert

- Unnvikende barn (A) frykter nærhet

- Trygge barn (B) frykter fare

- Ambivalente barn (C) frykter separasjon

- Desorganiserte barn (D) frykter omsorgspersonen/forelderen

Barnehagens oppgave

- Trene på å se barnet

- Ha barneperspektivet

- Barn i samspill med andre barn og voksne. Reflekterer over relasjoner barnet velger.

- Hvordan forstå barnets følelser, reaksjoner og hva barn trenger fra de voksne.

Primærkontaktmodellen

- Små barn har behov for en primærkontakt ved oppstart i barnehagen som skal ivareta barnets behov når foreldrene ikke er der, også viktig trygghets faktor for foreldrene.

- Det skaper trygghet for barnet å vite hvem deres voksne er, og målet er at barnet skal knytte seg til sin primærkontakt.

- Når denne tilknytningen er etablert kan den brukes som en base for utforsking av andre relasjoner og barnehagens miljø.

- Vil ha betydning for barnets oppfattelse av seg selv og sine videre samspillserfa-

ringer med andre voksne og barn

- Barn med utrygg tilknytning vil være mer sårbare ved oppstart i barnehagen og krever andre relasjonskvaliteter enn et barn med trygg tilknytning.

Primærkontakten kan skape trygge relasjoner i sitt samspill med barnet og bli en betydningsfull voksen i deres liv, bli en trygg tilknytningsperson for barnet.

- Det er viktig for et barn å ha minst en trygg tilknytningsrelasjon . Enten hjemme eller i barnehagen , men helst begge steder.

Sekundær tilknytningsrelasjon

- Mange barn begynner i barnehagen rundt 1 års alder. En sårbar periode i forhold til deres tilknytningsetablering.

- De prøver ut sin tilknytningsstrategi i samspillet med foreldrene. (Søke trygghet/ støtte til utforskning.

De er sårbare når det gjelder atskillelse fra foreldrene, barnas kognitive ferdigheter er begrenset i forhold til å forstå hva som skjer når foreldrene er borte, objektkonstans, fører ofte til et høyere stressnivå.

De trenger en som forstår, hjelper de til å regulerer følelser, finne en trygghetsfølelse slik at de ikke blir værende i en tilstand av forhøyet stressnivå.

Tiltak i barnehagen for sårbare barn

- Behov for en fast tilknytningsperson
- Behov for en trygg base, stabilitet over tid med hensyn til personer og miljø.
- Behov for skjerming , en til en og små grupper. Hjelp og støtte i store grupper.
- Fast struktur og rammer gjennom voksnes ledelse.
- Se barnets grunnleggende behov og ta utgangspunkt i hvor barnet er i utviklingen.

Bjørge Lobben Røed.

Jeg gikk meg en tur
i Kongens mage,
nei sludder og vrøvel,
i Kongens hage.
Der møtte jeg en mektig husard.
Han hadde en mektig snabel,
Nei, sludder og vrøvel,
En prektig sabel.
Den var utav stekte ål,
nei, sludder og vrøvel
av ekte stål

Denne morsomheten har jeg fra min praksisperiode i Danmark. Den har hjulpet å lokke frem glaskapen og humoren. Hvem forfatteren er kan jeg ikke gjøre rede for.

Mvh
Randi Rokstad Eliassen

Ha en fin karnevalstid!

(Minner om Gulle Brun sitt karnevalsvers:
Vi eter vi eter oss tykke og fete.....)

ÅRSTIDSBORD

DEL 2

Isolde Hofstad

bilde: <http://eventyrbarna.wordpress.com>

Dette er andre og siste del av en artikkel som ble publisert i Ariadne i 1996.

Temaet - Årstidsbord - handler om tiden og om bilder, og den innflytelse begge kan ha på det voksende mennesket.

I våre barnehager er årstidsbordet en del av den pedagogiske metoden, men også ungdom og voksne mennesker kan ha glede og nytte av denne nymotens "bord-skikk".

HØYTIDENE

- Det er 6-åringene som begynner å for-
nemme hva det dreier seg om. De som står
ved terskelen til sin andre 7-årsperiode hvor
følelseslivet utvikler seg for fullt.

Hittil har fremstillingen av naturens gang
dominert bildene på årstidsbordet, nå kan
kulturelle og religiøse verdier flyte inn i frem-
stillingene alt mer og mer. Vi følger den kristne
kulturs fester i årsløpet, men er det barn fra
andre kulturer tilstede, kan også deres fester
få komme til uttrykk: Årstidsbordet forvandler
seg i takt med menneskets utvikling!

Skal Mikealsfesten billedliggjøres for barna
etter tannfelling og frem til puberteten, kan
temaet "godt og ondt", "liv og død", tre frem
med livfull dramatik. Nå vokser barna, sjelelig
sett, selv mer og mer inn i kraftfeltet mellom
oppe og nede, lys og mørke. Bildet på årstids-
bordet kan vise kampen av Ridder Georg med

brukket lanse men med sverdet høyt hevet over udyret til det avgjørende slag. Vi kan med fordel bruke allslags kunstneriske fremstillinger, malerier og skulpturer, i forbindelse med dikt og prosa for å arbeide frem bildet av det godes kamp mot det onde.

Biografier av modige mennesker kan berike billedannelsen og kan inspirere til å stille opp bilder av dem eller ting de har klart eller arbeidet med. Også gamle myter beskriver temaet. Gullsverdet kan avløses av jernsverdet, eller, hvis mulig, kan barna også legge en selvlaget jernspiker på bordet.

Stiller man opp en enkel vekt og tynger den ene siden med en større mørk stein, kan barna hver dag finne en liten fin stein og legge på den andre vektskålen. Slik kan det vises, at enhver liten anstrengelse nytter for å oppnå likevekten, og til og med en liten overvekt, i kampen mellom godt og ondt.

En videreføring av temaet for ungdommen i høystadiet kunne bli: Hvem eller hva er dragen? Hvor er han å finne? Blir han drept, beseiret, eller tvunget i kne? Vokser nye hoder ut så fort vi tror å ha hugget av et? Hvor finnes jernet i verden, og kraften i oss?

Mikaels virke utvides til å omfatte flere motiver.

Fremstillinger av Mikael med vekten, eller under korset på Golgata som Kristi tjener, kan velges. Likeså finnes bilder som viser han som ledsager for de avdøde, som vokter foran inngangsporten til en kirke, eller med jordkullen i hånden.

Ungdommene vil kanskje uttrykke mer individuelle oppfatninger. Hvilke farver tilsvarer lys og mørke? Hvilket bildet av hvilken kunstner velger vi? Kan vi legge et stykke meteorjern

på bordet, eksakt geometrisk formede frø-kapsler, en granatkrystall? Mulighetene er mange.

På lignende måte som for Mikaelitiden vil årstidbordet måtte forandre seg i takt med menneskets utvikling også til Jul, til påske og til midtsommer. Kultur og religion vil fremtre alt sterkere, men stadig med bakgrunn i de årvisse, jevne forandringene i naturen.

Ved juletider blir krybben satt opp i barnehagen, bit for bit i løpet av adventstiden. Først begynner steinene å vente, så venter også plantene, i den tredje uken kommer dyrene til, i den fjerde uken venter også hyrdene og Maria og Josef.

Forventningen vises på årstidsbordet. Stjernene kommer alt nærmere og så er det Lukasevangeliets Jesusbarn som blir født. Lyset og gleden som tennes ved himmelbarnets fødsel fyller oss helt og forbinder oss kjærlig.

Krybben med kongene blir satt opp etter jul. Kongene tilber Matteusevangeliets Jesusbarn.

Vismennenes vandring beskrives, og for de eldre barna kommer fortellingen om den fjerde kongen i tillegg.

De får nå også høre om flukten til Egypt og om vanskelighetene som oppstår gjennom Herodes' hat.

Det harmoniske bildet av treheten, mor far og barn, den hellige familie, avløses av et bilde der mange mennesker er involvert, og der de enkelte gjennom sine handlinger bestemmer det hellige barns skjebne. Mange fine legender kan her bidra til frodige bilder som gjør berikende inntrykk på det voksende mennesket. Årstidsbordet kan vise forskjellige scener av tildragelsene. I litteraturen vil man finne beretninger, i kunsten forskjellige bilder

"På den måten kan årstidbordet være et redskap i arbeidet med egen billedannelse, et arbeid man kan gjøre såvel for egen del som for og sammen med sine medmennesker."

som fremstiller guddommens fødsel på jorden.

Olav Åstesons opplevelser under de tretten hellige netter gir også mektig gripende bilder.

I Høystadiet kan elevene prøve å skape bildene utfra sine egne opplevelser og erfaringer. Læreren/foreldrene, kan gi stoff til ettertanke. Selve stallen med okse og esel, Maria og Josef blir et symbol som hver enkelt kan fylle med sin virkelighet.

Hyrdenes hjertekrefter, kongenes visdom, de to forskjellige berettelsene om Forløserens, Kongens, Himmelsønnens, Kjærlighetens fødsel på jorden, hva betyr det for meg?

"Jeg er", som han senere kommer til å kalle seg selv, er steget ned til jorden, hvem er det?

Sammen med Artaban, den fjerde konge, kan vi prøve å nærme oss mysteriet.

Hva skjer med vår Moder Jord? Holder den pusten? I en stjerneklar midtvinternatt kan den virke hellig, full av utallige muligheter som ennå er skjult, bristende fylt av en enorm, ennu sovende spirekraft inne i seg selv.

Så vender vi oppmerksomheten mot Påskens årstidsbord.

I småbarnsalderen og litt inn i skolealderen er vekten lagt på oppstandelsen til nytt liv i naturen. Det nye livet som vokser frem synes i form av egget og de første blomstene som vokser frem, ungene som fødes i dyreriket og haren. Den hvite haren er et gammelt symbol på den vise Buddha, og den blir også satt i forbindelse med månen og dens guddommer fra gammelt av. Som dyr har haren den egenskap at den hører svært godt, og når det jaktes på den kan den springe ut av sitt skjul for å hjelpe en annen hare som har hundene i hælene. På den måten ofrer han seg for sin artsfrende.

I tiden etter 9-årsalderen kan vi bringe inn aspektet med døden som går forut for oppstandelsen. Korset og lidelsen kan billedliggjøres, fastetiden kan vise et nøkternt bord. Et bilde av den korsfestede kan treffe barna

hjemme, nå når de opplever seg selv inne i kroppen som blir dem fremmed og i konflikt med verden rundt seg. Et bilde av Fugl Fønix som gjenoppstår av asken tilsvarer lengselen etter gjenfødelse. Også larven som spinner seg inn i sin kokong, utenpå er den hard og stiv, inni er det en myk og kaotisk masse, vil forvandle seg til et nytt vesen.

I den finske mytologi fortelles det om det gyldne egget. Det brister i to deler for å bli til himmel og jord. Plommen blir til sol.

Det å legge et rødt påskeegg på gravene er i Grekenland flere steder ennå brukt som et håpefullt tegn på nytt liv.

For høystadiet gjelder det for læreren/foreldrene å veilede ved fremstillingen av påskebordet. Som speilvendt kommer tematikken fra Mikaelitiden tilbake. Liv og død/død og liv - opp- standelse. Hvor er menneskets død, og hvordan kan det gjenoppstå? Kan Kristusskikkelsen vise vei?

Bildet av den siste nattverd, der Kristus gir seg selv hen til sine disipler ved forvandlingen av brød og vin, og bildet av gralskalken som voktes av ridderne av det runde bord er verdi-fulle i denne tiden.

Mange russiske legender og fortellinger beskriver påskefesten sett med den ortodokse kirkens øyne.

Naturen selv er i denne tid full av bilder der livskraftene går seirende frem, døden blir overvunnet.

I myter som forteller om innvielsesritualene som vordende tempelprester gjennomgikk i gamle tider, er livets og dødens mysterier belyst i mektige, nyanserike scener.

Til St.Hans eller midtsommers vender oppmerksomheten seg ut i naturen og opp til kosmos. Samtidig med solens høyeste posisjon på himmelen og menneskenes mest utadrettede, åpne sinnsstemning, der vi hengir oss til sol og varme og fest og ferie, kommer impulsen til omvendelsen.

Vi vil ikke riktig tro det med det samme, men mange små tegn i naturen lar oss etter hvert forstå at så er det virkelig. I den kristne liturgi dukker Johannes døperen opp med sitt rop : "Omvend dere" og "Han må tilta, men jeg må avta."

I St.Hanstiden avtar det ytre sollyset, og om et halvt år, etter vintersolverv, kommer den åndelige sol til å bli født. Vi er ved et skille, jordens begynnende innpust oppfordrer også oss til å gå innover i oss selv igjen, tenke oss om, tenke nytt, finne nye ansatspunkter i livet. Skolene begynner snart igjen. Hvilke studier skal velges, hva skal jeg gjøre til høsten ? Det er spørsmål som må taes alvorlig nå.

På årstidsbordet kan en sommerblomstbukett, ved siden av noen stråblomster som er opphengt til tørk anskueliggjøre situasjonen. Et bilde av døperen Johannes som viser vei kan være der, eller også en lilje og en rose. Den hvite liljen beskriver Brigitte Barz i sin bok om Årsfestene som symbol på den himmelske uskyld. Dens rot er en løk og den er bygd opp etter trehetsprinsippet. Med sin enkle renhet

for Maria.

Rosen gir oss en helt annen opplevelse. I motsetning til liljens to ganger tre blomsterblader, viser rosen oss oppfyllelsens femstjerne, pentagrammet, i hele sin oppbygning.

Den har sterke farver og torner og er fast forankret i jorden med et vidt forgrenet rotsystem. Dette viser hen på en utvikling i mennesket, fra det å handle instinktivt rett som harmonisk del av en helhet, til det å handle bevisst og akkurat likedan, av egen fri vilje.

I Nidarosdomen finnes to glassmalerier som viser Jesu fødsel.

På vinduet som fremstiller hyrdenes tilbedelse lyser en seksstjerne. På det andre, der kongene kneler foran barnet, skinner en femstjerne.

Det å selv bestemme seg, å "ville det man må", står som et stort ideal foran oss. Schillers dikt passer godt til dette bildet.

" Leter du etter det høyeste, det største?
Planten kan lære deg det.

i formene ser vi den avbildet i hendene på engelen Gabriel som forkynner Jesu fødsel

Det den viljesløst er,
vær du det villende - det er det! "

SJELEØVELSER

Oppstillingen av figurlige eller todimensjonale bilder på årstidsbordet vil alltid ledsages av bilder som danner seg på grunnlag av samtaler, fortellinger, eventyr, biografier, legender og annen tekst i prosa og på vers, som oppdrageren forbereder. For de små barna blir det også gjort noe i forbindelse med årstidsfestene, som blir lagt på bordet etterpå, som f.eks. korn som er tresket på høsten, bær som er plukket, kongler som ble samlet, sverd som er blitt spikket, o.s.v.

Videre i oppveksten blir bildene mer sjelebevegende, for så å kunne skapes selv ut ifra den egne oppvåkne tenkning sammen med et følelsesliv som er kommet noenlunde i balanse. På den måten kan årstidsbordet være et redskap i arbeidet med egen billeddannelse, et arbeid man kan gjøre såvel for egen del som for og sammen med sine medmennesker. Enhver personlighet vil her få muligheten til å fordype seg i forskjellige aspekter ved rytmene i tiden og utfolde sin kreativitet når det gjelder å bruke naturen, fargene, det religiøse innholdet, forholdene mellom dyrekrets bildene og solens gang, ukerytmen ved hjelp av sjelekalenderen av R. Steiner og mye, mye mer.

Når et årstidsbord med en farvet duk, et aktuelt bilde, et uttrykk fra naturen, dikt og sanger, selve fortellingen om den aktuelle festen og levende lys er tilstede i et fellesskap, virker det som et samlende punkt. Man kan iakttå, at dette stedet fungerer som et lite alter i huset, et sted der man stopper opp, blir løftet ut av sin hverdag og for en liten stund blir var at det også finnes en annen virkelighet, samtidig. For barna gir det trygghet og glede, og de legger høytidelig sine egne små skatter på bordet.

For voksne kan årstidsbordet gi impulser til å dempe ned farten, komme ut av hverdagens hektik og frem til ettertanke og rekreasjon.

År etter år gjentar naturens kretsløp seg,

men solen står aldri akkurat på samme plass som året før ved samme tid. Når livsprosesser utfolder seg rytmisk i tiden vil en hver syklus ende på et litt høyere plan enn den begynte på. Vi kan sammenligne det med toneskalaen. Etter syv toner kommer vi med den åttende tilbake til grunntonen igjen, men en oktav høyere.

Det å gi plass til et årstidsbord i våre stuer og i klasserommene på skolen, er å hjelpe oss selv. Det betyr en stadig øvelsesmulighet, år etter år, til igjen å leve i takt med naturen i oss og rundt oss, og dens forandringer gjennom tiden. Ikke slik som våre forfedre måtte det i gamle dager, men slik som vi vil det nå.

Isolde Hofstad

okt.1996

Litteratur

- Rudolf Steiner, 5 foredrag, holdt 31.3.- 8.4.1923
- Årsløpet som jordens åndedrett og de fire store høytider
- Antropos Forlag 1983
- Heinz Buddenmeier, - 1987 -
- Illusion und Manipulation, Verlag Urachhaus
- Bert Voorhoeve, - 1995 -
- Bilder als Quelle innerer Kraft, Verlag Urachhaus
- Reidun Iversen, 1992
- Hva står på spill, Vidarforlaget
- Brigitte Barz, 1984
- Feiern der Jahresfeste mit Kindern, Verlag Urachhaus
- Rudolf Meyer, 1956
- Rythmische Geheimnisse, Union Druckerei, Stuttgart
- Ursula Burkhard, 1988
- Karlik, Telleby Bokforlag, Järna
- Ursula Burkhard, 1985
- Gute Träume für die Erde, Birkhäuser Verlag, Basel
- Emil Bock, oversatt av André Bjerke, 1977
- Jesu barndom og ungdom, Solum Forlag
- Jakob Streit, 1992
- Puck der Zwerg, Verlag Freies Geistesleben
- Jakob Streit, 1987
- Liputto, Verlag Urachhaus
- Rudolf Steiner, foredrag holdt 1919
- Almen Kunnskap om Mennesket, Privattrykk, med tilfølgelse av Rudolf Steiner Nachlassverein.
- Rudolf Steiner, 12 foredr. 19.10.-11.11.23
- Mennesket som samklang av det skapende, formende og dannende verdensord, 1981, Jupiter Forlag, Odense
- Henry van Dyke, 1973, 1979
- Der vierte Weise, Salamander-Druck, Kornwestheim
- Studienmaterial der Internationalen Vereinigung der Waldorfschulen, Heft 6
- Anders Johnsson, 1978
- Biologiske klokke, Universitetsforlaget Oslo.
- Bergen, Tromsø

Et trøste- og bæreyrke

Trude Anette Brendeland

Livet på småbarnsavdelingen er intenst og rikt på følelser. Der er gråten en del av språket. Men hva gjør vi med de barna som ikke griner?

Jeg bar fått æren av å jobbe på småbarnsavdeling igjen. Det er noen år siden sist og jeg må innrømme at jeg hadde glemt hvordan det egentlig er å være sammen med ni små barn fulle av futt, fart, knutt og knatt alle steder. Ni barn som står midt i verden og oppdager litt mer av den hver dag. Alle hevder sin rett til å eie, leie, sutte på, knuffe på, kose, grine, fnise og skrike. Veien fra latter til gråt - tur retur, er snublende kort. Her er det å trøste og bære i dobbel forstand. Trøste og bære, så mye komikk, pur glede og moro. Trøste og bære, så mye snørr og tårer og – nettopp trøsting og bæring.

Vi har å gjøre med ni sprell levende barn. Det syder, koker og bobler av følelser på avdelingen. Noen følelser kommer etterrykkelig til uttrykk mens andre blir forbigått i stillhet. Barna uttrykker seg forskjellig. Vi har noen jenter av den lett teatraliske typen som legger lanken til pannen og kaster seg overende og stortuter slik at ingen i verden skal kunne misforstå hva de føler innerst inne i dypet av sitt to år gamle menneskesinn. Andre holder tappert tårene tilbake som ekte cowboyhelter. Noen kan faktisk avlede.

Å grine er å slippe kontrollen litt. Det er avhengig seg til en følelse. For noen er det nesten ensbetydende med å tape eller å miste ansikt. Dette vil mange voksne kjenne seg igjen i, for vi har hørt at det ikke sømmer seg å grine ukontrollert i tide og utide – men det overrasker kanskje litt at dette er like vanlig hos våre minste. Det er forventet at små barn griner, jo yngre jo mer, jo mindre talespråk desto mer. Det er opplest og vedtatt at grin mer eller mindre er en del av deres språk. Gråten skal uttrykke det de ikke kan si med ord, om det så måtte være savn, smerte, motvilje, at de er fornærmet, furtne, sinte, eller kanskje at de bare trenger kos og trøst. Hva da med de barna som ikke griner før de har slått seg skikkelig? Skal vi slå oss til ro med at det er et slik de er – slik er deres personlighet? Jeg får lyst til å spørre hvorfor de griner mindre?

I løpet av et halvt år har jeg gjenoppdaget at et trygt barn som trives har en viss balanse mellom smil og tårer. Når tilvenningen er over og den første usikkerheten og savnet etter foreldrene har lagt seg, trer de ulike personlighetene fram. Noen har behov for å grine mye, andre mindre. Slik er det tenkt, men i noen tilfeller tror jeg vi også må spørre oss om de barna som sjelden eller aldri griner skikkelig ut er sosialt trygge nok til å slippe kontrollen og grine når det virkelig gjelder. Opplever de at det er trygt å la hulk og tårer

"Livet på småbarnsavdelingen er intenst og rikt på følelser. Der er gråten en del av språket. Men hva gjør vi med de barna som ikke griner?"

okkupere all oppmerksomhet på ubestemt tid? Barna kan godt se ut til å ha det fint og trives greit, men skal vi i alle tilfeller slå oss til ro med det?

Jeg mener nei – særlig ikke på småbarnsavdeling der gråten uttrykker mye av det barna ikke får sagt med ord. For å belyse hva jeg mener vil jeg fortelle om Lisa, ei uutgrunnelig lita jente på to år som jeg har hatt gleden av å bli skikkelig godt kjent med.

Lisa begynte i barnehagen etter sommeren. Hun hadde nettopp fylt to år, og foreldrene og vi forberedte henne som best vi kunne på hva barnehagelivet kunne innebære. Lisa ser ut til å trives fra første stund. Hun griner lite når foreldrene går og aktiverer seg selv eksemplarisk fra første stund. Etter en stund undret vi oss over at hun aldri hadde de helt store følelsesutbruddene – hun verken lo skikkelig eller grein mer enn litt småsutting av og til. Det var ikke før hun falt ned fra tripptrappstolen, og pep litt mens en skikkelig Donald-kul åpenbarte seg, at vi fant ut at vi måtte gjøre noe. Vi tenkte oss om og fant ut at Lisa i grunn sjelden eller aldri kom opp i fanget på eget initiativ. Hun holdt en viss fysisk avstand til oss og slappet ikke så godt av når hun måtte være fysisk nær noen – verken barn eller voksne. Det er et problem på småbarnsavdelinger der det er mange andre små magneter som liker å knuffe, kile, leie og kose uansett om den utvalgte partner ikke vil. Det er intenst å være to år i barnehage. Det er flust av situasjoner der man trenger hjelp, trøst og fysisk kontakt med voksne for å lette på trykket. Lisa sov, grein og koste ekstra mye da hun kom hjem i denne perioden. Det var ikke så rart, for hun hadde klart seg tappert og kontrollert gjennom hele dagen uten å søke trøst og hjelp hos noen.

Vi satte i gang et spesialopplegg og litt skikkelig særbehandling for Lisa. Vi ville at hun skulle komme til oss i stedet for å spare all gråt og frustrasjon til hun kom hjem. Vi utnevnte en spesielt egnet voksen med et trygt fang. Hun fikk eksklusiv tid til å slappe

av, lese, tulle, kose, og synge sammen med sin voksen. Med en haltvtime kosetid hver dag i to måneder begynte ting å skje. Vi oppdager en dag at hun bare trengte litt mer tid og oppmerksomhet for å tine. Hun kom stormende opp på fanget og gav meg en skikkelig knuseklem! Den dagen skrattlo hun. Den dagen kunne jeg med glede fortelle foreldrene at Lisa stortutet av fornærmelse fordi hun ikke fikk to tre biter frukt på en gang. Hun er fortsatt av de barna som griner lite, men hun åpner slusene og søker trøst når det virkelig gjelder.

Vi var lettet over utviklingen, men ble nok noe flau og forbauset over at løsningen var så enkel. Vi koser, synger, leser, klemmer og trøster og bærer hele dagen. Det er en lettelse å ha å gjøre med de barn som er selvstendige, men noen kan bli for selvstendige. Lisa trengte i grunnen bare at vi var mer tilstede og gav individuell oppfølging. Det vekket oss litt. Nå vil vi at alle barna skal ha samme særbehandling i en periode hver, kanskje det er flere følelser som lurar under overflaten?

Det er mye gråt på en småbarnsavdeling, men det behøver ikke bety at barna ikke trives. Det kan rett og slett bety at de er trygge nok til å vise følelser – uansett om de er av den teatraliske typen eller den mer beskjedne. Det er godt å tenke på når jeg kommer hjem med et dusin mistenkelige snørr og tåre flekker på genseren min. Trøste og bære – i dag har barna virkelig vært trygge nok til å kjenne på følelsene sine og uttrykke seg!

Trude Anette Brendeland er for tiden pedagogisk leder i Hellebakken barnehage i Bergen på 1-3 års avd. Utdannet ved Høyskolen i Bergen i 1996 og tidligere dramalærer ved Vestlandske Tearsenter.

Denne artikkelen er tidligere publisert i Barnehageforum 01/2002

Eventyret om de fire små dvergene.

Det var en gang fire små dverger som bodde sammen i en hule langt inne i fjellet.

Tre av de små dvergene var som brødre flest og lignet veldig på hverandre, De kledde seg likt og mest av alt likte de å bråke og lage høye lyder. Med hammer og tang jobbet de sammen hele dagen lang, de gravde etter steiner og krystaller mens de hylte i vei så høyt de kunne på en bråkete sang.

Den første lille dvergen het Hamrebank, han hamret og banket dagen lang

Den andre lille dvergen het Hoggestabb, han hogget og hogget dagen lang

Den tredje lille dvergen het Dundrebråk, han dundret i vei dagen lang.

Og når alle tre holdt på med sitt, så ble et lurveleven uten like, hamring, banking, hogging, dundring og mye bråk.

Den fjerde lille dvergen, han var helt annerledes enn brødrene sine,

Han så annerledes ut, hadde andre klær og arbeidet hans, ja det var noe helt annet enn støy og bråk!

Han het Pusseblank og han pusset og gnidde alle steinene og krystallene som de andre brødrene hadde hamret og hugget frem fra fjellet.

Pusseblank likte ikke bråk, så han satt stille for seg selv i et hjørne og pusset og pusset på steinene.

Han pusset så lenge på de.- at de fikk et skinnende lys av sølv, eller gull

Noen ganger når brødrene ikke var hjemme i hulen, men ute på tur da kunne det være helt stille og Pusseblank koste seg med arbeidet sitt. Han var helt sikker på at han kunne høre steinene synge når det var så stille rundt han.

De fire dvergebrødrene både levde sammen og jobbet sammen i hulen sin i fjellet, men det var ofte vanskelig for Pusseblank. Han prøvde å si til Hamre bank, Hoggestabb og Dundrebråk; vær så snill, kan dere være stille,

ikke så mye bråk, jeg får så vondt i ørene mine, de er helt såre av alt bråket.

Men Hamrebank, Hoggestabb og Dundrebråk de elsket å lage bråk, så de fortsatte å hamre, banke, hogge og dundre dagen lang

Så var det en dag at Hamrebank, Hoggestabb og Dundrebråk laget så mye bråk og høye lyder at Pusseblank måtte stoppe arbeidet sitt og bare holde seg for ørene. Slik gikk det til at det ikke ble pusset noen flere stein den dagen, han bare holdt seg for ørene

Neste dag da Hamrebank, Hoggestabb og Dundrebråk fortsatte å bråke like mye som dagen før, da bestemte Pusseblank at nå hadde han fått nok

Å, kjære dere, dette klarer jeg ikke mer, ørene mine er så såre og jeg kan nesten ikke høre mer.

Han begynte å samle sammen tingene sine og pakket alt i en stor sekk. Så tok han farvel med de bråketende brødrene sine og forlot hulen i fjellet. Med sekken på ryggen gikk han av sted for å finne seg et nytt hjem hvor det var stille og rolig.

Fra den dagen og frem til i dag har Pusseblank levd for seg selv i en stille og rolig hule.

Brødrene kommer av og til på besøk og har med seg nye stein som han kan pusse og polere og hver gang de kommer til han, prøver de å være så stille de kan slik at han ikke får vondt i ørene sine igjen

Pusseblank drar av og til på besøk til brødrene også og prøver så godt han kan å tåle litt bråk, men han blir aldri lenge.

Snipp snapp snute så var eventyret ute.

Fra Susan Perrow's bok "Healing Stories for Challenging Behaviour",

Webside: www.susanperrow.com

Fritt oversatt av Eldbjørg Gjessing Paulsen

Bruk av mentalt antivirus

Rune Holmedal

Hvor mye tid bruker du egentlig på negative tanker og uproduktive vurderinger? Ved hjelp av "mentalt antivirus" kan du uansett bruke mindre tid på det enn du gjør i dag. Bieffekter av dette er også bedre helse (1), mer energi og mer kreativitet. Du vil rett og slett bli bedre i stand til å nå målene dine. Det er 3 konkrete spørsmål du bør stille deg:

1. Hva fokuserer jeg på nå?
2. Hvilken mening gir jeg dette?
3. Hva skal jeg gjøre med denne informasjonen?

Disse spørsmålene kan du med fordel stille deg mange ganger i løpet av en dag. De er nyttige i mange forskjellige situasjoner. De kan du med fordel bruke når du merker at du har det gøy på jobb, har det kjedelig på jobb, merker at du blir i dårlig humør, opplever episoder og hendelser som gjør noe med deg følelsesmessig. Disse spørsmålene gir deg et konkret verktøy du kan bruke for å rydde opp i de ubevisste antagelsene og reaksjonsmønstrene du har. De fleste av oss har en del mer eller mindre ubevisste reaksjonsmønstre og antagelser vi ikke vurderer kritisk. Måten vi reagerer på hendelser vi opplever som negative avslører disse reaksjonsmønstrene. Hver gang du opplever noe, årsaksforklarer du det. Og når du lager en dårlig, unyansert og uriktig forklaring skaffer du deg selv problemer. Et eksempel fra barnehagen:

Du har akkurat gjennomført et foreldremøte, og din opplevelse av

møtet er at foreldrene var lite engasjerte. Det kom få spørsmål, foreldrene virket ukonsentrerte og generelt lite tilstede. I tillegg var det en del foreldre som ikke møtte opp. Dette forklarer du med:

"Jeg får aldri til dette"
"Jeg er dårlig på presentasjoner"
"Ingen av foreldrene er interessert"
"Ingen bryr seg om hva jeg mener"
"Jeg er kjedelig"

I tillegg tenker du: "Jeg visste det ville gå dårlig", "foreldremøter er bortkastet tid", "jeg skjønner ikke at det går an å være så lite opptatt av barna sine". Ingen av disse forklaringene er sannheten. De er i beste fall en del av sannheten, men kan også være fullstendig feil. Ved å velge disse forklaringene velger du også bort mange andre du kunne valgt. Du lager her forklaringer som nedvurderer deg selv og egne ferdigheter. Det er destruktivt. Forklaringen på den opplevelsen du hadde kan også være:

"Tidspunktet er ikke ideelt",
foreldrene har akkurat rukket hjemom, kastet i seg middagen og rekker så vidt møtet)
"Mandager er ikke den beste dagen",
(på onsdager har de fleste kommet mer i rute etter helgen og har mer overskudd)
"Foreldrene er 100% fornøyd og har fått så god informasjon at alt er krystallklart"
"Den daglige dialogen er så god at de stoler 100% på deres valg og det dere gjør i barnehagen"
"Massivt snøvær og mye omgangssyke har forhindret mange fra å komme"

"Strømledningen har falt ned ved Oslo S. Mange kom seg ikke hjem i tide"

Osv. osv. Som vi ser har disse forklaringene en helt annen, og en mer positiv effekt på hvordan du vurderer deg selv og innsatsen. Og det er like sannsynlig at disse inneholder sannheten som de nedbrytende forklaringene.

Forskjellen på forklaringene påvirker oss i stor grad følelsesmessig. Noen forklaringer hjelper deg og noen drar deg ned. Dersom du bestemmer deg for at du aldri får til foreldremøter fratar du deg selv muligheten til forbedring. Dersom det er feil tidspunkt kan du spørre foreldrene om når det passer bedre. Som vi ser får det store konsekvenser hvilken forklaring vi velger. Valget kan gjøre deg motivert for endring eller gjøre at du føler deg utslått og hjelpeløs. Dette akkumuleres for hver dag og etablerer en holdning, en væremåte du automatiserer når du møter utfordringer. For noen er svært få ting et problem, mens for andre er tilnærmet alt et problem, og mange av dem "uløselige".

Bruk de konkrete spørsmålene når du er i gang med å årsaksforklarer/setter merkelapper på hendelser.

1. Hva fokuserer jeg på nå?
2. Hvilken mening gir jeg dette?
3. Hva skal jeg gjøre med denne informasjonen?

Hva du velger å fokusere på er veldig avgjørende for hva du tenker. Gjennom dagen i barnehagen er det mye som skjer, og hva du velger å fokusere på avgjør i veldig stor grad hvordan du har det på jobb. Du bør derfor være veldig bevisst på hva du velger å fokusere på i flest mulig situasjoner. Når du kombinerer det med en kritisk bevissthet rundt hvordan du årsaksforklarer vil du i langt større grad kunne styre om hendelser bygger deg

opp eller bryter deg ned. Dersom svaret på spørsmål to er negativt for deg, bør du følge opp med å spørre deg selv: Finnes det andre mulige forklaringer? Tror jeg virkelig på dette? Er dette den eneste og riktige forklaringen? Hvor mange forklaringer er det mulig å lage tror du? Alle disse kan jo ikke være riktige. Kan en av dem være riktig, eller er det deler av flere og mange faktorer som spiller inn her?

Hver dag opplever vi store og små episoder som ikke går helt som planlagt. Hvordan du vanligvis håndterer disse episodene vil avgjøre om du føler deg motivert og handlingsdyktig eller oppgitt og nedfor. Hva avgjør så om en årsaksforklaring er god eller dårlig. Svaret er at det er en god forklaring dersom den ikke inneholder mange feil. Det er en god forklaring dersom den motiverer deg og gjør deg i stand til å handle. Dersom du er motivert og klar for handling, vil du prøve igjen og sannsynligvis forbedre deg. Du vil føle deg bedre og ha styring og kontroll på hva du kan gjøre.

Løsningen ligger i å forbedre forklaringene på de dagligdagse utfordringene.

"Ingen foreldre merker tøyet"
"Ingen tar ansvar for kjøkkenet"
"Det skjer ingen utvikling her"
"Jeg er så sliten for tiden"
"Skulle ønske jeg klarte å slutte å røyke"
"Jeg prøver å få trent jevnlig, men får det ikke til"
"Jeg prøver å være positiv men får det ikke til"

1. Hva fokuserer jeg på nå?
2. Hvilken mening gir jeg dette?
3. Hva skal jeg gjøre med denne informasjonen?

Når du "angriper" påstanden: "Ingen

foreldre merker tøyet" med spørsmål 1 blir sannsynligvis svaret at du fokuserer på de som ikke merker tøyet og glemmer de som faktisk merker tøyet. Du fokuserer på den gangen du ikke finner riktig parkdress, og glemmer alle de gangene du finner riktig tøy uten problemer. Når du angriper påstanden med spørsmål nummer 2 blir sannsynligvis svaret at du gir det meningen "Foreldrene gir blaffen" på denne påstanden. En riktigere mening kunne vært at det er fortsatt fire foreldre hvor vi foreløpig ikke har funnet en god ordning hvor det med merking av klær fungerer.

Du bestemmer selv hva det du opplever skal bety. Alle opplevelser er ren informasjon med flere tolkningsmuligheter. Du årsaksforklarer og gir opplevelsene mening. Du kan selv velge hva du vil fokusere på. Du kan velge om dette skal være konstruktivt for deg eller destruktivt. Tre enkle spørsmål du bør bruke ofte.

1. Hva fokuserer jeg på nå?
2. Hvilken mening gir jeg dette?
3. Hva skal jeg gjøre med denne informasjonen?

Dersom det blir for mye i starten kan du også når du tenker: "Dette er kjedelig", "Jeg får til samlingsstunder", "Foreldrene bryr seg", osv. venne deg til å vurdere om du bygger deg opp eller ned ved å stille deg spørsmålet:

Hva blir resultatet av at jeg tenker akkurat det?

Litteraturhenvisninger:

1. Adam Khan, "Principles For Personal Growth". 2009
2. Anthony Robbins, "Awaken the giant within". 1991
3. Roald Nygård, "Aktør eller brikke". 2007

Tidligere publisert på Barnehageforum.no – barnehagenes faglige nettsted

**Årstidsdukker,
utkledningskroner,
ører, haler, vesker
er til salgs.
Lages også på bestilling.**

Henvendelse:

Aina Aslaksrud:
tlf.48252959

e-mail: ameas@online.no

Utenfor barnehageporten

Jeg er selv ikke den første til å ta i bruk nye tekno-logiske hjelpemidler for kommunikasjon eller informasjonsinnhenting.

De unge smiler av meg når jeg trekker fram min antikvariske mobiltelefon. Men solid er den og går aldri i stykker.

Men jeg nøler ikke når jeg ser at det er noe jeg virkelig kan ha nytte av.

Kommunikasjon på mail og sms er blitt en del av hverdagen. De fleste går i postkassen hver dag. Det samme burde gjelde mailen. Også Forbundets mail som brukes til intern kommunikasjon.

Og når vi får brev er det god skikk å svare.

Internett gir deg all informasjon du kan ønske deg. Flere og flere tjenester utføres via nettet. Vi blir mer og mer avhengig av å være på nett.

Men det gir også mulig-heter. Det er nå opprettet et internt forum for oss som jobber i Steiner--barnehager på hjemme-siden til Forbundet.

La oss styrke og utvikle barnehagene videre i felleskap. Ta det i bruk.

Hilsen *Margrete Wiig*
Styrer i Haugtussa Ås

Delta på det nye Webforumet

Det nye webforumet på hjemmesiden til Forbundet er nå klart til bruk. For Steinerbarnehagene som er så geografisk spredd over hele landet, er det nå en mulighet til å kommunisere fortløpende i et felles webforum.

Dette er et lukket forum for oss som jobber i steinerbarnehager. Ved å dele kunnskap, tanker og ressurser kan vi gjøre hverandre og barnehagene bedre. Det kan være en støtte i den enkeltes arbeid.

Vi har delt forumet inn i noen hovedområder og underområder. Men det vil vi endre etter aktiviteten på nettet og etter behov.

Etter at du har registrert deg som bruker er det enkelt å bruke forumet. Du går inn via hjemmesiden til Forbundet. For å dele dokumenter med andre oppretter du en dropbox.

Bruksanvisning blir delt ut på Årsmøtet og sendt på mail. Der vil det også bli en demonstrasjon. Det er Andreas Røed som står for den tekniske utformingen og driften. Kontakt han på andreasroeed@gmail.com-hvis du lurer på noe.

Ta i bruk Forbundets Webmail

Alle barnehagene er med i den felles mailserveren med skolene og har fått egen adresse. Det vil lette kommunikasjonen mellom barnehagene og med skolene. Ta den i bruk.

Den har stor sikkerhet og gir samme struktur på adressene: Navnet på barnehagen@steinerbarnehage.no. Det blir lettere å holde orden på adressene og utenforstående vil forstå at vi er en del av samme familie.

Det er disse adressene som står på Forbundets hjemmeside. Her kan det komme henvendelser fra potensielle foreldre eller andre.

Det viser seg at mange enda ikke bruker mailen. Forbundet får ikke svar på mailer som sendes på denne adressen.

Alle barnehagene har også mailadresse fra før som brukes i forhold til alle kontakter og utad. Det kan være tungt å gå over til en annen adresse som må informeres om og innarbeides. Dette er opp til hver enkelt barnehage om de vil gjøre.

Men jeg håper at alle likevel tar i bruk fellesmailen til internt bruk i tillegg. Det vil lette kommunikasjonen vesentlig. Forbundet håper etter hvert at dette er den eneste adressen for intern kommunikasjon.

Ønsker du å jobbe i en steinerbarnehage med natur
og gårdsliv som nærmeste nabo?

Eplekarten Steinerbarnehage søker førskolelærer / pedagogisk leder

Eplekarten Steinerbarnehage ligger mellom skog og fjell på Helgeseter Gård, og vår visjon er at Eplekarten skal være:

- Et miljø der voksne og barn er nær livet, får jord under neglene og gleder seg sammen
- Et sted for undring, lek og vennskap
- Et sted for trivsel
- Et sted å lære for livet

I hagen har vi grønnsaker og korn, her er gress og busker og trær, ingen asfalt. Det daglige livet inne og ute bærer preg av naturens årstider, og vi lager vår egen økologiske mat.

Gode sanseopplevelser for barna, en god rytme i hverdagen og fokus på egen utvikling er våre viktigste verktøy

Vi gir barna god tid til liv og lek på deres egne premisser. Hver dag har vi ring med sanger, bevegelser og eventyr som vi kan dramatisere. Uken bærer med seg en trygg rytme med tur, baking, eurytmi og forming med naturmaterialer, året preges av årstidsaktiviteter i hverdag og fest. Barnehagelivet skal helst være et gledesfylt og utviklende samspill mellom barn og voksne, mellom natur og kultur, mellom undring og oppdagelse.

Aktuelt

Vi skal bygge nytt! I vinter flytter vi over i midlertidige lokaler oppe på Helgeseter Gård mens huset her blir tatt ned og et helt nytt «slott» med plass til fire avdelinger kommer opp. Allerede nå vokser barnegruppen fra 18 til 26 barn, og vi trenger flere pedagoger. Det er her dere kommer inn! Har dere lyst til å være med oss på veien til vår nye hverdag? Det nye huset blir et vakkert og praktisk bygg til inspirasjon og motivasjon for små og store. Når det står klart, trolig midt i 2014, vil vi igjen trenge flere medarbeidere. Da er det godt å ha en stabil og godt innarbeidet personalgruppe fra før. Blir du en av oss?

Vi kan tilby

Faste stillinger hel eller delt i en barnehage med tariffavtale og tilslutning til PBL-A Veiledning, opplæring og muligens også videreutdanning i steinerpedagogikk
Et arbeidssted i naturskjønne omgivelser nær turterrenget på Natlandsfjellet

Ønskede kvalifikasjoner og egenskaper:

Førskolelærerutdanning, helst med steinerpedagogisk bakgrunn

Interesse for og ønske om å arbeide med steinerpedagogikk.

Åpenhet, engasjement, samarbeidsevne, fleksibilitet og humor

Evne til å se og vilje til å lytte til barna med omsorg og respekt

Ønske om å utvikle deg selv som person

Bevissthet i forhold til det å være en naturlig rollemodell for barna

Glede over praktisk og kreativt arbeid ute og inne

Trivsel ved grytene

Les om Eplekarten Steinerbarnehage og vår pedagogikk på

<http://eplekarten.wordpress.com> og <http://www.steinerbarnehagene.no/>

Oppstart: Snarest eller etter avtale. Politiattest må fremlegges ved ansettelse

Søknadsfrist: snarest. Søknader vil bli behandlet fortløpende.

Antall stillinger: 2

Interessert?

Send en søknad og en CV på e-post: eplekarten@steinerbarnehage.no

Dersom du har spørsmål knyttet til stillingen er du velkommen til å kontakte en av lederne:

Astrid Helga Sundt eller Trudi Anda Totland på tel 55 27 38 70

Et lív í bevegelse

med språk og musikk

4-årig Bachelor í Eurytmí

240 studiepoeng

Innføring í Eurytmí

Følg 1. årskurs

60 studiepoeng

OPPTAK 2013 – SØK NÅ!

Tlf: 22 44 32 90

Prof. Dahls gate 30, 0260 OSLO

dne@eurytmi.no

www.eurytmi.no

Barnaårens betydelse för livet som vuxen
23 – 28 juni 2013 på Skillebyholm, Järna

FRÅN ÅKER TILL MAGE

Jorden, vår moder, ger oss möjligheter.
Människan, odlaren, vårdar möjligheterna.
Vi tar alla emot gåvorna, gläds med alla
våra sinnen, äter och får växt- och
utvecklingskraft.

I waldorfpedagogiken arbetar vi med
samband. De ger oss tillit till livets grunder.

Vi lyssnar till föredrag, samtalar, plockar
örter, arbetar i växthuset, lagar mat, lägger
kompost, gör eurytmi, berättar, sjunger
sånger och målar.

Välkomna alla föräldrar och pedagoger – alla barnengagerade!

Kursledare: Anna Stina Eriksson, Martine Durant, Johan Hellqvist, Liselott Karlsson-Selén, Charlotte Krantz, Thomas Lüthi, Gudrid Malmsten, Hanna Saugbjerg, Ulrike von Schoultz.

Kursavgift: 6300kr, inkl. boende i enkelrum och måltider.
(OBS! Enkelrum erbjuds bara så långt det är möjligt.
Enklare boende ger lägre pris)

Anmälan och information: Stiftelsen Skillebyholm, 15391
Järna Tel: 08-551 577 85, vardagar 09.00 – 12.00
www.skillebyholm.org
info@skillebyholm.org

Veslebrunen Steinerbarnehage

søker etter

100% Steinerpedagog (60% styrer, 40% som avdelingsleder).

Vikariat så fort som mulig fram til 31.07.13, med stor mulighet for fast ansettelse.

Ønsket kompetanse:

- Steinerpedagog. Andre med pedagogisk utdanning kan også søke.
- Ledererfaring fra barnehage.

Vi legger vekt på:

- At du setter barnas sosiale og menneskelige utvikling i sentrum gjennom din lederutøvelse.
- At du har et faglig engasjement.
- At du har innsikt og forståelse i Steinerpedagogiske prinsipper.
- At du har lederutøvelse som er basert på å få frem det beste i dine medarbeidere.
- At du er strukturert og etterrettelig i din arbeidshverdag.
- At du har godt humør.

Vi tilbyr:

- En arbeidsplass hvor mennesket er i fokus og hvor barnas opplevelse av sammenheng og mestring står sentralt.
- En arbeidsplass hvor de voksne er forbilder for barna i alt de gjør og er.
- En arbeidsplass med godt mellommenneskelig miljø og klima.

Søknaden sendes til:

Veslebrunen Steinerbarnehage ved styret.

Adr.: Sundbyvegen 1

2074 Eidsvoll Verk

Veslebrunen@steinerbarnehage.no

Søknadsfrist 01.02.2013.

**HANNOVERSTEVNET,
PINSE 2013,
18-21 mai.**

**Stevnet vil foregå
på tysk, engelsk,
fransk og russisk
(og andre språk, etter behov).**

**Tema for stevnet er
"The Education of the Will".
Forberedelseslitteratur er
fjerde foredrag i
"Almen menneskekunnskap"
av Rudolf Steiner.**

**Foredragsholdere:
Wolfgang Held,
Claus-Peter Röh,
René Madeleyn,
Birgit Krohmer,
Marcel de Leuw.**

**Enkelte av IASWECES
rådsmedlemmer
vil ha
arbeidsgrupper
på stevnet.**

**INFORMASJON
OG REGISTRERING
(fra begynnelsen av januar 2013):
www.pfingsttagung.info**

**Engelskspråklige
medlemsblad**

fra
steinerbarnehageforbundene
i England,
Nord-Amerika,
Australia
og Syd-Afrika
kan bestilles:

Kindling

earlyyearsnews@aol.com

Gateways

[http://store.waldorfearlychildhood.
org/gateways-newsletter.html](http://store.waldorfearlychildhood.org/gateways-newsletter.html)

Star Weavings

www.avenuesforchange.com.au

The Beating Drum

admin@beatingdrum.co.za

STEINERHØYSKOLEN | OSLO
RUDOLF STEINER UNIVERSITY COLLEGE

STEINERPEDAGOGISK UTDANNING

Et aktivt valg for framtiden

- Lærerutdanning (180 stp)
- Førskolelærerutdanning (180 stp)
- Studieår i billedkunstfag (60 stp)
- Mastergrad (120 stp)
- Etter- og videreutdanning

www.rshoyskolen.no

www.eventyrbarna.no

*Nettbutikk med leker inspirert av
Waldorfpedagogikken, med bruk av
naturlige materialer som tre, ull,
bomull og silke. Vi har også bøker,
hobbyartikler og mye annet.*

*Vi vil med våre leker inspirere barnet
til lek og kreativitet. Velkommen!*

www.eventyrbarna.no
post@eventyrbarna.no

Kalender

april

uke 15	Barn med spesielle behov ved Bente Edlund	www.rshoyskolen.no kurs@rshoyskolen.no
19-21	Barnehagestevnet i Trondheim	www.barnehagestevnet2013.com

mai

uke 18	Barn med spesielle behov ved Bente Edlund	www.rshoyskolen.no kurs@rshoyskolen.no
18-21	Hannoverstevnet, Pinse 2013	www.pfingsttagung.info
uke 21	Barn med spesielle behov ved Bente Edlund	www.rshoyskolen.no kurs@rshoyskolen.no

juni

20-23	A Conference on Birth to Three Dornach	www.goetheanum.org/5127.html?L=1
23-28	Barnaårens betydelse för livet som vuxen Skillebyholm, Järna	www.skillebyholm.org info@skillebyholm.org

Kontaktinformasjon for
steinerbarnehagene
og steinerskolene i Norge fins på
www.steinerskolen.no
www.steinerbarnehagene.no

B ECONOMIQUE

Returadresse:
Årstidsbrevet,
Thorstadvegen 6,
2609 Lillehammer.

